

ثافت و پیاو ته او کارى په کترن و له ماف و که راهه تی ئینسانیدا په کسانن .

له دروشمه کانی (۱۶) هه مین سالیادی راگه یانندن یه کنگرتو

له دواى یهک سال له سهروکایه تی

ئايا (ئوباما) نه جیندا که ی رزگار ده کات؟

د . نوات محمدهد نهمین قهرداغی

کار یگه ربی وشه

وام ده زانی په راوی (گینس) تنه ا بۆ داهیتان و شته سه یر و سه مه ره کانی دویا یه ، به لآم کاتیک شه ش چیرۆکی سه یر تر ین مر دن ی جهام بی نی به لامه وه سه یر سو ، نه گه رچی باور وم ا یسه چیرۆکی له مه سه یر تر ه یه به لآم نامانه تۆمار کراوه ، له کوزی شو شه ش چیرۆکه راسته قینه یه کینکیان هه له ده بژیرم و چه ند ره هندیک له روانکه یه وه ده خه مه روو .

خیزانیکی له (وارسو) له نهومی د یه می با له خانه یه کدا ده زیان ، وژی نکیان پیاره که سه خیرای ده گه ریتسه وه بۆ مالسه وه و دوا ی ده مه قاله یه ک له نیوان ژن و پیاره که دا ، پیاره که بریار دده ات ته لاقی بدات ، ده ره نجای ته م کارساته ژنه که بریار دده ات له نهومی د یه مه وه خوی فری بداته خواره ، لهو کاته ی پیاره که له ده رگای با له خانه که ده چینه ده ره وه شتیکی گه روه ده که ویت به سه رید ، شه ویش ژنه که سو ، ده رنه نجام پیاره که ده مریت و ژنه که ش هیچی لیتا یه ت .

هوکاری روودانی شو مردنه لیک ترازی شیریادی خیزانیکی بو له ریگی ته لاق دانه وه ، نیمه لیره دا هه رچه نده هوکاره کانی ته وید یو ته م روودا وه نازاین ، به لآم نه وه ی که به نیمه گه بشتوه که شو وشه یه له زاری پیاره که ده رچوو و ناخی ژنه که ی هه ژاند و بریاریدا کۆتایی به ژیا نی خوی به ییت ، بسو به هوی کۆتایه اتی ژیا نی خارونه وشه که .

کۆتایی هاتی ژیان ته نها به مر دن نیبه ، به لکو زور جار مر دن وه ک چاره سه ر سه یر ده کریت له هه ندی حال ته دا شه ویش به هوی ناره حه تی شو و ژیا ن و گوزه رانه ی که خانه وا ده کان پیایدا تی سه ر دیت .

وشه کان کار یگه ربی زور قول له ناخی مرۆقه کانا ده جیده هیلیت ، گه ر وشه که خۆش و مرۆده به خش بیت شو که سه له ناخه وه زیندوو دیتسه وه و هه صو گیانی پر هیوا و تومید دیت ، به پیچه وانه شه ره گه ر وشه که ناخۆش و بریندا ره ک بیت ناخی که سه که تیک دده ات و ده برو خنیت ، له نویت تر ین تاقیکر دنه وه له سه ر پیکهاته کانی دلۆپیک تاردا له لایه ن (د . نه خیل نه سکیردز) له کانی وتنی قسه یه ک به ناوه که دلۆپیک سهر یر و ده کریت ، گه ر پی نی بلیت دده تکوژم وینه یه کی زور ناشرین دروست ده کات ، نه گه ر پی بلیت خۆشم ده ویت دیمه نیکی زور جوان و ره ده کریت .

نه گه ر ناو له کاتی ته م وشانه دا ته م وینه و دیمه نانه وه بر گیت ، ده بیت مرۆقه له کاتی وشه ی خۆش و ناخۆش چی به سه ر بیت ، بیگومان هه صو ناخی ده هه ژنیت ، وه نمونه ی وشه ی ته لاق ، که زور ما نی زمنی له خو ده کریت .

نه وه ی جینگی داخه که ده لاین ته م وشه یه به کاره یانی زور زیادی کردوه به نه دازه یه ک له هاوسه ر گیری زیاتر سو وه له هه ندی شویندا ، نه مه ش په یامینکی ترسانه که له هه مه سه ر کۆمه لکا ، که پی نیست ده کات رینمای گیو نجا و دروست پیکه ش بکرت له پینا و که مکر دنه وه ته م دیاره یه که یه که م خشی پیکهاته ی کۆمه لکا ده ترا زینیت و لیک هه له وه شیتیت .

بکرت و زیاتر قول ده بیتسه .

ههروهک زیاتر له (۶۰٪) ی مندالان ناتوانن بچنه قوتاخانه کانه وه ، ههروهه سیکنه ری ته ندروستی تنه ا به (۴۰٪) ی توانای خوی کار ده کات ، تنه ا (۳۰٪) ی عیراقیه کان

روژانه (۱۸ کاتزمیر) یا زیاتر کاره با یان هه به . عیراقیه کان وه به ره یان و ، پا ره و ، خوار دن و ، ریژر گرتیان ده ویت ، توباما تا نیستا نه یوانیه ه یچ یه که له واته جینه جی بکات " پروفیسور (عه باس خه لیل) مامو ستا له زانکوی موسته نسهر یه وای به (نیسلام تۆلاین) و ت .

بۆ زوریک له عیراقیه کان گرنگترین به لین که توباما داییتی و تا نیستا جینه جی نه کر اییت ، کۆتایه یانی جنه که ، به لآم پیده جیت توباما له به شیک لهو به لینانه په شیمان بوو یته وه که دایه تی .

به رای (بیلال محمده) پروفیسور و مامو ستا له زانکوی به غدا ، توباما له کۆتایه یان یان که مکر دنه وه ی کلتوری گنده لیش شه هه لی هه نا وه .

"هه لکی ده وه ویت ژیا نیکی سه ره بره زانه و به ریژانه بژینت ، نه گه ر توباما نه توانیت نه وه به جی یکه به ییت که واته به لای عیراقیه کانه وه نه وه به لینانه ی دا بوی وه که فی سه ر نار یان لیتیت" (تیراهیم ره یبه) ی دوکاندا ره به غدا وای و ت .

که یسی (نه فغانستان - پاکستان)

په یوه ندیسه کانی حکومت و ده زگا سه ربازیه کانی پاکستان و نه فغانستان به یتر بو له چا و را بر دوو ، سه ره وای به زو بو نه وه ی هه ستی نه تی سه مریکا لهو دوو ولاته .

توباما له یه که م وتاریدا کاتیک وه ک سه روک هه لیزدرا و تی : پاکستان ده بیته یه کیکه له ویتسه که دیاره کانی جهنگ له دژی تیور . ویتسه : پاکستان یه کیکه له فاکته ره سه ره کیکه کانی بر دنه وه ی جهنگ له نه فغانستان هه روک په یما نی په یوه دی با شری دا له گه ل شو دوو ولاته و ، دوا ی چه ند روژیکش دیلمو ماسی خانه نشینکرا و (ریچار د هوی لیزوکی) وه ک تیره تاییه تی خوی بۆ هه ریه ک له نه فغانستان و پاکستان ده ستیشان کرد .

ده ستیشان کردنی (ریچار د) پاکستانی دلخۆش کرد ، چونکه له پیشتا ده سه مریکا هه مشه به ریگه ی عه سکری مامه لئ له گه ل که یسی پاکستان کردوه .

به لآم کیشه که به رای (حه بدر) که یه کیکه له شیکره سیاسیه کان و پیشتیش گه ره نه ضر بو وه له سو یای پاکستان پی نی وایه "توباما ده وه ویت له گه ل تالیبانی نه فغانستان گف تو گو بکات تا بتوانیت به شیوه ی کی سه ره بره زانه له خاکی نه فغانستان بکیشته وه ، به لآم نا هیلیت پاکستان له گه ل تالیبانی پاکستان گف تو گو بکات ، بۆ شه وی یگه نه ریگه ویتیک بۆ کۆتایه یان به تیور "

به لای زوریکه ره وه ی که پی نیسته توباما زو تر کاری له سه ر بکات زیاد بوونی هه ستی نه تی سه مریکه لهو ولاتانه . "ته حه ددای شو چه نگه تا نیستا زور گه روه له به ره دم توباما" نه فه سه ری خانه نشینکرا و (مه سعود) وای و ت .

"به لآم له سه ر ناستی بالا توباما نا هیلیت هه ستی نه تی سه مریکا دروست بییت ، چونکه ته مه فاکته ری سه ره کی سه ره کوتیه تی لهو چه نگه ی که ناری لیتاره جهنگی دژه تیور " زیاتر وای و ت .

نهو نه فه سه ر زیاتر وتی که هوکاری سه ره کی به زو بو نه وه ی هه ستی نه تی سه مریکا حکومتی لوکالی شو ولاتانه یه ، چونکه نه وان ریگه ری لهو هیزانه تاکه ن که هه ولی بلاو کرد نه وه ی وتا ی ناشرینی روژتاوا ده دن .

هه روک (مه سعود) ویتسه کی من وای ناییم زو بوونی هیزه شه کانی سه مریکا بۆ سه ر تالیبن هوکاری به زو بو نه وه ی هه ستی نه تی سه مریکا بیت . ههروهک پی نی وایه به هوی شه وه ی سالانه ولاته که ی (۱.۵ میلیار) دولا وک پارمته ی له سه مریکا و ره ده کریت سه ره وری خوی له ده ست دا وه .

له کۆتایدا پرسیا ره که نه وه یه ، نایا توباما ده توانیت نه جیندا که ی رزگار بکات و ، نهو که یسا نه به سه ره کوتویی بگه یه یته که ناری نارامی ؟!

هاولاتیان هه به بۆ دروست کردنی هه لی کاری زیاتر بۆ هاولاتیان .

بین بی رنانکی

کیشه یه کی تر که کتوبر دروستوو ، نه وه بو وه مسا ی (بین بی رنانکی) له سه روکایه تی خه زینه ی فیدرالی ته وا بوو . چه ند سیناتوریکه دیو کراتیش دژایه تی خویان بۆ ده نگدانه وه به (بی رنانکی) ده ربی ، به تاییه ت دوا ی دژراننی کورسیه که ی (کینیدی) ، یه کیکه له سیناتور ه کان (به ره را بۆ کسه ر) وتی : "هوکاری ده نگه دام سه بی رنانکی له به ره نه وه یه که یه کیکه له داوژهرانی سیاسته نا بوریه کان له سه ره می بۆش ، که ته م قه برانه داراییه ی به داوا دا هات ، هه روک چه ندین هه لسه که وه تی نا به رسیا رانه ی ته خامدا وه . ده بیت سه روکی خه زینه ی فیدرالی دا هاتو مان که سیک بیت که را بر دوو یه کی پاکی هه بیت و دور بیت له داوژهرانی سیاسته شکست خواردوو "

(بی رنانکی) له سه ره می (جو رچ بۆش) له سالی (۲۰۰۹) دا وه ک سه روکی خه زینه ی فیدرالی سه مریکه هه لیزدرا ، که نهو کاته چوا ره له سیناتور ه کۆماریسه کان چوونه پان دیو کراته کان و به هوی وه (بی رنانکی) بو وه سه روک ، بۆ سالی (۲۰۰۹) یش به پیی گو قاری (تایم) بی رنانکی به نفو تر ین که سی جهان بو وه لهو ساله ، دوا ی چه ده لیکه ی زور بی رنانکی بۆ ته م خوله ش وه ک سه روکی خه زینه ی فیدرالی ده ییتسه وه .

گۆرانکاری ژینگه یی

پی ش ته ره ی پر سی رفی زومی ته ندروستی ته قیسه وه گه مترین با به ت له سه مریکا گۆرانکاری ژینگه یی بو ، به لآم دوا ی ده رچو نی (بروان) وا پیده جیت ته م پر سه به ته وای مر دیت .

دیو کراته کان پرۆپۆزه لیکیان هه به بۆ ده رکرنی پرۆزه یاسا یه ک بۆ که مکر دنه وه ی گا زی کۆماریا کان به ریژه ی (۱۷٪) تا سالی (۲۰۲۰) ، ریژه ی (۸۳٪) تا سالی (۲۰۵۰) .

کۆماریه کان له دژی شو پرۆپۆزه وه ستا نه وه و پیان وایه ده بیته هوی بیته زکردنی که رتی پشه سازی ولات و ، نهو کار گانه ش که زیانی زوریان هه به بۆ ژینگه ده گوازیسه وه بۆ نه و ولاتانه ی که ستانداردی ژینگه یان که مته .

له کۆتایه کانی مانگی چون نهو پرۆپۆزه له له کۆنگریس خرا به ده نگدانه وه ، که به (۲۱۹) به رامه بر به (۲۱۲) تی په رتیرا و ، تیایدا هیچ یه ک له کۆماریه کان پالیسیه یان نه کرد و هه ندیکیش له دیو کراته کان له دژی وه ستا نه و .

که یسی عیراق

له سه ره تادا زور دلاین خۆشبو وه به سه ره کوتنی (باراک توباما) له هه لیزدانه کان و ، نا هه نگی خۆشیا ن لهو باره یه کتیرا ، (تیراهیم ره یبه) یه کیکه لهو میلو نان عیراقیه تی که بۆ سه ره کوتنی توباما له هه لیزدانه کان نا هیلان کتیرا ، به لآم له یه که م سالیادی سه روکایه تی که ی عیراقیه کان گرنگیه کی ته ورتیان پی نه دا . "عیراقیه کان چۆن پیرو زبایی یه که م سالیادی سه روکایه تی له توباما بگه ن ، له کاتیدا ژیا نیان له چا و سه ره می پی شو ه یچ به ره ویش چو ونیکه ی نه و ده لته ی توباما .

ره یبه برسیاری کرد . کاتیک توباما وه ک سه روک هه لیزدرا عیراقیه کان پیان واسوو سه ره می ره شی تیاده ی (جو رچ بۆش) له عیراق ده بیته به شیک له را بر دوو ، نه وان وایانده زانی که عیراق هیته نه وه یه تی یه که می نیو ده لته ی توباما .

دوا ی نزیکه ی حوت سال له داگیر کردنی عیراق له لایه ن سه مریکه هیزش تاش زیاتر له (۴.۵ ملیون) عیراقی له ده ره وی ماله کانیان وه یه نا هه نه له ولاته دراو سیکان ده ژین ، سه ره وی ته مو هه مو هه ره ی له لایه ن گرو په نیو ده لته یه کانه وه ده ریت تانیستا ش نه توانله به سه ره شو کیشه یه دا زاین . گرو په نیو ده لته یه کایش پیان وایه که به بی هاوکاری نیو ده لته ی نه ستسه مه ته وه کیشه یه چاره سه ر

سه روک که کانی سه مریکا توانی خوی بخیزیتته نیو لاپه ره کانی میژو وه . زوریک له چا و دیران وای ده ین که (توباما) ش بتوانیت هه مان حال ته دو یاره بکاته وه و ، پیشا ن وایه که ته م هه لیزدانه رفیراندۆ نه یه وه له سه ر ناستی جه ما وه ی سه مریکا و نه جیندا که ی که له کاتی که میپنی هه لیزدانه کان به لین یه جینه جی کونی دا بوون .

له خواره گرنگترین شو که یسا نه ده خه یه روو که له ما وی دا هاتوو رو به رو ی توباما ده بنه و :

که رتی ته ندروستی

سه ره کوتنی (بروان) بو وه هوی را گرتنی ته م پرۆپۆزه له ی بۆ رفی زوم له که رتی ته ندروستی له لاین دیو کراته کانه و ناما ده کرا بو ، چونکه وه ک چا و دیران ناما زای بۆ ده کن رفی زومی ته ندروستی هوکاری یه که می سه ره کوتنی (بروان) بو .

دیو کراته کان (۶۰) کورسیان له کۆنگریس هیه به رامه بر به (۴۱) کورسی بۆ کۆماریه کان سه کورسیه تازه که ی (بروان) یسه وه . دیو کراته کان ترسیان له شکستی گه وه تریش هه به ، بۆ یه هه لسه دهن بگه نه ریگه ویتیکه ته و افوقی له گه ل کۆماریه کان بۆ تی په راندنی پرۆزه یاسا یه ک که مترین جه دل و ناره زایه تی له سه ر هه ییت .

نا بوری

(دوبلاز هالتر تاکین) به ره برسی پی شو ی توفیسی ریگه ستی بو ده له کۆنگریس به (CNN) ی و ت که نه گه ر توباما یسه وئ سه ره بخا ن به ره و لای خوی را بیکشی ، ده بی دژینه وه ی هه لی کاری زیاتر بکاته نه وه یه تی کاره کانی .

(هالتر تاکین) ویتسه که سه ره کوتنی (بروان) نه وه ده ره خات که خه لکی ناراستیه کی تری کار کردنیان ده ویت جیاواز له وه ی نیستا نه و ویتسه کی که کۆماریه کان و ، ته نانه ت دیو کرایه مو حافیز کاره کایش له دژی به ده ده رانی پا ی زیا ترن ، به تاییه ت که له هه لیزدانه کانی ته مسالی کۆنگریس پر سی نا بوری ده بیته کیشه یه که می که میپنی هه لیزدانه کانی هه ردو لا .

دیو کراته کان پلانیان دا نا وه بۆ نه وه ی له دوا ی تی په راندنی پرۆزه ی رفی زومی ته ندروستی رو بگه نه کار کردن . یه کیک له سیناتور ه دیو کراته کان رایگه یانده که نه وان پیو سته یی (جه دیان به ده ستی شه خه ری) یارمه تیادی

هه بدو لا خۆشا و هه ولیر

دوا ی نه وه ی پی ش ما وه یه ک سیناتور (نیسا واره کینیدی) یه کیک له به نفو تر ین پیادانی جه ان له سالی (۲۰۰۸ و ۲۰۰۹) به نه خۆشی شیره جغه کۆچی دوا یی کرد ، دوا ی چۆلجونی کورسیه که ی (کینیدی) پی ش چه ند روژیک هه لیزدانه کان بۆ شو کورسیه به تاله که کورسی ویلایه تی ماساتسو ستن ته م درلیوه ، که تیایدا (سکۆت براون) ی کاندیدی

کۆماریه کان سه ره کوتنی به سه ر کاندیدی دیو کراته کان خاله سیاسه توان (مارسا کوکلی) به ده ست هیئا دوا ی یه نا سال له ما نه وه ی کورسی ته م ویلایه ته به ده ست دیو کراته کل ته م دژرانه ی دیو کراته کان ریگه له گه ل یه که م سالیادی سه روکایه تی (باراک توباما) .

را پر سیه کان ده ریده خه ن که دوا ی سالی له کرتسه ده ستی ته م پۆسته ریژه ی جه ما وه و لایه نگرانی توباما به ریژه یه کی یه کجا ر زور دا به زیوه و گه یشتو ته ژیر (۵۰٪) ، ته م دا به زینه زوری ریژه ی جه ما وه ی سه روک له میژووی ویلایه ته یه کنگرتو وه کان ته نها به سه ر (رو نال د ریگان) دا هاتو وه که وه ک توباما پی ش هه لیزدانی و له مه نیان که میپنی هه لیزدانه کان په یما نی گۆرانکاری و به زور کرد نه وه ی ستانداردی ژیا نی سه مریکه کانی دا . شیکه روان پیان وایه که پرۆزه یاسای رفی زومی ته ندروستی (اره Health) سه ره کتیرین هوکاری دژرانندی کورسه کی (کینیدی) بسو .

سه مریکه یه کان له کاتی هه لیزدانی سه روک به پله ی یه که م گرنگی به (نا بوری و زیاده بوونی هه لی کار) ده دن .

له نیستا دا میدیایا کانی سه مریکا به پله ی یه که م فۆکسیان خستو ته سه ر ته م روودا وه ، دوا ی شو روودا ی زوی له ره که ی ها یی زورترین پانلی ته م که نالانه ی دا گیر کرد بو . له را بورتیکدا سایی که نالی (CNN) دا به زینی ناستی جه ما وه ربی توباما به (رو نال د ریگان) ده چو نیت ، کاتیک به لینی گۆرانکاریا ، به لآم له سالی یه که م به وه ی شو به ره یه سه زورانه ی سه ره می نیوانی وه ک چاره روان کرابسو سه ره کوتو بیت ، به لآم دواتر (گف ره - Boom) یک له سیاسته کانی رویدا و ، توای گۆرانکاری ریشه یی له سه ر تاسه ری ویلایه ته یه کنگرتو وه کان و ته نانه ت جیهانیش به ریا بکات و ، له کاتی هه لیزدانه کانی توانی به ریژه یی یه کجا ر به ز بۆ ویلایه تی دووم هه لیزدانه یه تی و ، وه ی یه کیک له دیارترین و سه ره کوتو تر ین